№ 183 ՈՒՐԲԱԹ ՕԳՈՍՏՈՍԻ 22

1908

ԵՐԵՍՈՒՆՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՈՒՐԲԱԹ ՕԳՈՍՏՈՍԻ 22 № 183

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում է խմբագրութեան մէջ.
Մեր հասցէն Тифлисъ, редакція „Мшакъ" Базарная ул. д. Тамамшева № 16.
Над Tiflis, Rédaction „Mschak".
Տելեֆոն № 253.

Յայտարարութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից)
Յայտարարութիւնները ընդունվում է ամեն լեզուով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողի 10 կոպէկ
Տելեֆոն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՂԱՓԱՆՈՒՄ ԵՒ ՄԵՂՐԻԻ ՇՐՋԱՆՈՒՄ

„ԱՐԱՄԱԶԴ"

Ընկերութեան նպաստներով բացվող դպրոցներում պաշտօնավարել դիմողներին սրանով պատիւ ունենք յայտնելու, որ այդ դպրոցներում ազատ տեղերը բռնված լինելու պատճառով ուսում. խորհրդի կողմից պատասխան չը ստացողները ազատ են համարվում։

(20, 22, 24) առ. ապ. 3—2

ՄԱՆԹԱՇԵԱՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑ,

հաստատված Թիֆլիսի վաճառականական ընկերութեան։ Նախապատրաստական (համբակրթական) դասարանը ընդունվում են առանց քննութեան այն երեխաները, որոնք կը ներկայացնեն միջանկեալից ոչ պակաս դասընթացքի աւարտման վկայական, իսկ առաջինում՝ քաղաքային կամ շինական դպրոցների երկդասեանից ոչ պակաս, կամ թէ որոնք համապատասխան քննութիւն կը բռնեն։

Ընդունելութեան քննութիւնները սեպտ. 1, 2 և 3 ին, առ. ժամը $8^1/_2$ ից։

Խնդրագրերի ընդունելութիւնը և տեղեկութիւններ տալը ամեն օր դպրոցի գրասենեակը, ժամը 9—1-ը։ Ուսման վճարն է 15 ռուբլի կիսամեակի համար։

Դպրոցը գտնվում է Թիֆլիսի առեւտրական ուսումնարանի շինութեան մէջ, Գեւկովսկայա փողոցում։

Տեսուչ՝ Վ. Ա. Բարսեղեան

(15,17,19,21,24,26,30,2) ա. 8—4

Էմմ. Եաղ. ՆԱԶԱՐԵԱՆՑ

Լոյս տեսան

1) «Ընտիր Հատուածներ» ա. մաս—արձակ, Հինգերորդ տիպ, 370 երես.

2) «Ընտ. Հատ.» Բ. մաս—բանաստեղծութիւն, երկրորդ տիպ, 416 երես.

Երկուսն էլ բարեփոխված և մեր նորագոյն գրողների երկերով հարստացրած։

Իւրաքանչիւր մասի գինն է 80 կոպ.։ Գումարով գնողներին 65 կոպ.։ Երկու մասերը միասին 1 ր. 30 կոպ.։ Գումարով գնողին 1 ր. 20 կ.։ Յօրինողին վճարը ճանապարհածախս չէ տալիս։

Դիմել 1) МОСКВА, Свящ. Э. Назарянцъ.

2) ТИФЛИСЪ, Центральная Книжная Торговля.

3) БАКУ, Книжный магазинъ «Сотрудникъ»

(ա.) 10—7

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Բ. ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

ԱՌԱՋԻՆ

Մ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՈՒՄ

(Վորոնցովի արձանի հանդէպ)

Կատարվում է ՀԱԿԱԽՕԼԵՐԱՅԻՆ ՊԱՏՈՒԱՍՏՈՒՄԸ 9—2 ժամը։

Վճար իւրաքանչիւր պատուաստման համար 1 ր. 50 կ.։

(առ.) 15—2

ՆԻՆԱՍԻՐԵԼ ... [illegible]

նասիրէ այն ձախորդ պայմանները, որոնք ... վերջին 10—15 տարիներում ... [illegible]

... [illegible] ...րաժ միջոցով։

Անշուշտ այդ ատեանները հէնց այժմ էլ պէտք է գործեն այդ ուղղութեամբ. բայց յոյս ունենալ թէ իրանք-իրանց կը զբաղվեն նրանք այդ հարցերով այն չափով, որ պահանջ կայ իրականութեան մէջ, դա միամտութիւն կը լինէր։ Յանձնաժողովի գոյութիւնը նան խթան կը հանդիսանար այդ ատեանների աւելի ուշադիր վերաբերմունքի և եռանդուն գործունէութեան համար նոյնատեսակ խնդիրներում։

Մենք, անկասկած, չենք ուզում երկբայել, որ յանձնաժողովը կազմված կը լինի այնպիսի անձերից, որոնք կը ձգտեն բնորվել իբրև անդամներ, բայց լիսոյ չեն աշխատի այն լրջութեամբ և անձնուիրութեամբ, որ անհրաժեշտ է գործի աջողութեան համար։ Եւ թող Թիւրքահայ գործիչները հեռանեն, որ յանձնաժողովի կազմը լինի արդարև կազմված գործունեայ և խոհական անձերից։

Յանձնաժողովի թէ անմիջական դեկուցումները հերթական և քննացիկ նարիքների մասին և թէ նրա տեղեկագիրը երկրի վիճակի քարտէզման մասին կը տան այն նախնական նիւթը, որով կարելի կը լինի օգնել Թիւրքահայ պանդուխտին և հող կը պատրաստեն երկրի աւելի մանրամասն ուսումնասիրութեան համար, որ կարևոր է կուլտուրական աւելի խո-

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«Слово» լրագրի ասելով ... [illegible]

Շամախի, 20 օգոստոսի

Երէկ, օգոստոսի 19-ին, երեկոյեան ժամը 8-ին զգացվեց երկրաշարժ հարաւից հիւսիս ուղղութեամբ։ («Հ. Գ.»)

—

Լուր է պտտում, որ մօտ ժամանակներս Ռուսաստան է գալու Նորվէգիական Գաարօն Թագաւորը։ («Рѣчь»)

—

Կ. Պոլիս, 20 օգոստոսի

Երէկ կայացաւ Հիջազի երկաթուղագծի հանդիսաւոր բացումը մինչև Մէջինա։ («Հ. Գ.»)

—

Ֆրանսիական կառավարութիւնը, ըստ երևոյթին, վճռել է դիմել պետութիւններին առաջարկելով հրաւիրել երկրորդ մարոքեան խորհրդաժողով։ («Рѣчь»)

—

Կ. Պոլսից «Бирж. Вѣд.» թերթին հեռագրում են.

Հրդեհից վնասվածների օգտին Ստամբոլում դրամական նուիրատուութիւններ են ստացվում եւրոպական դեսպանութիւններից։

Զորս թիւրք են ձերբակալվել, որոնք կասկածվում են հրդեհ գցելու մէջ։

—

Մոսկվայի միապետական կուսակցութիւնները աչքի առաջ ունենալով Լ. Ն. Տոլստոյի յոբելեանի օրվայ մօտենալը, և այն,

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՇԵՄԻՆ

«Бирж. Вѣд.» թերթին Կ. Պոլսից հեռագրում են ... [illegible]

... [illegible] ... Մտադիր է, որ ... [illegible] ...տաքին գործերի մինիստր կը նշանակվի։

Երիտասարդ-Թիւրքերի աղբիւրից դուրս եկած լուրերին նայելով, մեծ վէզիր Քեամիլ-փաշան հրաժարական կը տայ պարլամենտի գումարումից առաջ։

Զուավների պալատական գվարդիան Ըլդըզ-Քեօշկից տեղափոխված է Ստամբոլ։

Մտադրութիւն կայ տեղափոխութիւնների ենթարկել մայրաքաղաքում գտնվող զօրքերի միւս մասերն էլ։

Տեղս ժամանած գերմանական դեսպան Մարշալ ֆօն Բիբերշտէյնին գիմաւորեց մեծ վէզիրը այստեղի երիտասարդ-թիւրքերի կոմիտէտի երկու ներկայացուցիչների հետ։

Երիտասարդ-Թիւրքերի մամուլը յոյս է տածում, որ, յանձին Գերմանիայի ներկայացուցչի, նոր պետական կազմը մի շատ անկեղծ կողմնակից կունենայ։

—

Հայկական կոմիտէտը Կ. Պոլսում ընդունել է երիտասարդ-թիւրքերի ծրագիրը։ Ճիշտ չեն այն տեղեկութիւնները, թէ իբր տարաձայնութիւններ են ծագել հայերի և երիտասարդ-Թիւրքերի միջև։ Իսկ այն լուրերը, որ իբր Թիւրքական Հայաստանում ամբողջ ժողովուրդը զինվում է, թէ մեծ քանակութեամբ զէնքեր են բեր-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

«ԾԻԾԵՌՆԱԿ» ՔԵՐԹՈՒԱԾԸ

—

Ծիծեռնակը զարիբի յոյսի և սուգի թռչունն է։ Կառնկին հարցուցինք, լուր խապրիկ մը չբերաւ. և զարիբին սիրտը խոց, ջիգերը վէրէմ, հացը լեղի, ջուրը հարամ եղաւ։ Կռունկը պատասխան չտուաւ և մեր աշխարհէն գնաց հեռացաւ։ Ծիծառը աւելի հայու սիրտ ունէր։ Իր վրայ հայ զարիբը աւելի յոյս ունէր որ ազատ հօր շատ բարևներ կը յանձնէր, կը պատմէր իր անտէր խեղճ վիճակը, հալ ու մաշ կեանքը։ Ղարիբը չըպացուած՝ թառամած էր և հայրենի հողէն զրկուած։

Ղարիբը ղուշ մը կը փնտռէ. Աբովեան լալով կողբերգէ.

Աչքս ծով դարձաւ՝ ճամփին նայելով՝
Մէկ ղուշ որ գլխիս պտիտ ա գալիս
Թէ մըր մէկ խաբար կհասնի ինձ
բարով՝
Հոգոց հանելով ասում եմ, լալիս։

Ջափուրցի կինը կը հիւծի, տուն չունի, քուն չունի.

Ես ինձ համար տուն չունեմ,
Գիշեր ցերեկ քուն չունեմ,
Գիշեր ցերեկ լալում եմ,
Միս ու ոսկորս հալում եմ....։

Ինքը խորտ եղնիկ է, ոչ լոյս ունի, ոչ գիշեր, խեղճը անտէր մարմառ քար է տեղէն գլորած։

Հայ զարիբը թռչուններէն յուսահատած՝ լուսնակին դիմեր է. հարաւէն հեռու՝ պանդուխտ եարը խաբար կուղէ. Նորահարսը՝ գիշերուան ցաւերմահարս լուսնակին՝ աչքերը արտասուքով կաղերսէ.

Լուսնեակ կամաց գնա,
Կանգ առ ու ցածանց գնա,
Հեռաւոր եարիս մ'ունիմ
Բարև առ անցիր գնա։

Այս քերթուածներու փշրանքները զարիբին սիրտը դեռ աւելի կը ձորմոքեն. սազեր կան, որ կը լացնեն, և անոնց տխուր երգը կը սիրուի։ Ղարիբներու երգը տխրամելի է։

—

Ղարիբ. ինչ տխուր է. կէս մեռել մը կը յիշեմ. վտարանդին հայրենիք կը հառաչէ, և ծնողքը իր զաւակը կերազէ. Երկու հաղագաղ սրտերը իրարմէ լեռներով և ծովերով անջատ՝ քէյարու սիրովը հալ ու մաշ կըլլան։

Ղարիբութիւնը՝ գերեզմանին դրան քով գլխին տակ քարէ բարձ մը փնտռել է։

Ղարիբներուն սգաւոր նկարները տեսեր եմ Արփիարեանի և Նիւրճեանի պատառներուն վրայ։ Անոնք պատկեր էին. իրականին տպաւորութիւնը սրտիս մէջ դեռ կը խշխշայ։

—

Թորինոյի ամբողջ պերճագեղ տեսարանները կը թաղէի հայ զարիբի մը սենեակին սեմին առջև։ Բսան տարեկան իտալացի ուսանող մը կառաջնորդէ զմեզ խոնաւ, ջախջախուած սանդուխներէն, խարխուլ շէնքի մը ամենէն վերին յարկը. մութ նկուղներէ կանցնինք ու դրան մը առջև կանգ կառնենք. իտալացին դուռը կը բանայ, մենք խշտեակի մը քով ենք. տասնըութը տարեկան աշխատաւոր որբ հայ զարիբ մը սաստիկ ջերմով կը տառապի։

Առնն կողմ քար, ոչ մի կարասի. իտալացի ուսանողը իր վերմակը ազնուութեամբ փոխ տուեր է հայ զարիբին. օտար ուսանողին ալ աղքատ է։

Թանձրացած օդը կը խեղդէր զիս. հիւանդին դիրքը սոսկալի էր. ես չկրցայ սփոփել զինքը. ընկերս անոյշ խօսքերով մխիթարեց. խնդրեցինք սաարէն, որ ի սէր մարդկութեան շարունակէ իր ազնիւ հոգածութիւնը։ Հիւանդին ափը մեր աղքատին լուման դրինք ու հեռացանք։ Սանդուխներէն վար իջնելուս՝ զարիբին կուրծքէն ես լսեցի սա թռչող բառերը.

Անդ հեռու ալևոր
Հայր ունիմ սգաւոր,
Որ միակ իւր որդուն
Սպասում է օրէ օր։

Ծիծառին երգը հոն ալ կը լսցնէր իր թաղմանական չեշտը։ Ալ ծունկուբներուս վրայ հաւասարակշիռ մնալ դիւրին չէր. զգացմունքը կը ազդէր սիրտս. չեմ գիտեր ինչպէս կրցայ հեռանալ այդ զարիբի պանդոկէն։

Անկէ մինչև այսօր անցեր է երկու տարի, և տխուր յիշատակը կը նորոգուի Դոդոխեանցի մահով.

Ո՞վ է արդեօք այդ նախանձելի քերթուածքին հեղինակը։ Նախանձելի է, վասն զի կը սփոփէ զարիբին հոգին։

—

«Ծիծեռնակով» մը անմահացած կը համարուի նոր հանգուցեալ Դոդոխեանցը։ Քննադատութիւնը անողոք է։ Նախ պէտք չէ մոռնալ որ վաղուց խնդիր եղած է այդ սրտաշարժ քերթուածի հեղինակին վրայ. 1868 ին բանասէր գրագէտ Մ. Մ. Միանսարեանց իր «Հայկական քնարին» մէջ կը

գրէր. «Այս երգի («Ծիծեռնակի») հեղինակի մասին զանազան կարծիքներ կան. ոմանք կարծում են, թէ հանգուցեալ երջանկայիշատակ Ներսէս Ե. էր սորա հեղինակը, իր Բեսարաբիա եղած ժամանակը, միւսները այս երգը ընծայում են Դորպատու ուսանող հանգուցեալ Ասկարեանցին, որ աւելի հաւանօրէն է. երրորդները ասում են թէ Դոդոխեանցի հեղինակութիւնն է, և այլն»։ Ո՛վ որ ալ ըլլայ ասոր հեղինակը, պէտք է խոստովանիլ որ ան չէ ստեղծած այդ սիրուն երգը, այլ ներշնչուած է օտարէն։ Եւ ամենէն աւելի ներշնչուած է Նիկօլայ Ստեփանօվիչ Ցիգանօվի «Թռիր, ծիծեռնակ» երգէն։ Համանման հառաչներ կան Բերանժէի «Ծիծեռնակները» քերթուածին մէջ. եղերերգական է Կրասիի «Ծիծառը», բայց չունի զարիբին լացը, ինչ որ կերգեն Ցիգանօվ և Բերանժէ։

Անակրէօն ալ գերի էր. վտարանդի ու հայրենիքէ սխը կը քաշէր, բայց իր երգերուն մէջ հառաչ չկայ, ինքն ալ ծիծեռնակը երգեր է. բայց ինչ, կը պատուիրէ անոր. «Առտուն դեռ չծագած, թախծագին երգովդ գիս կարթնցնես։ Նայէ սիրուհիս երբ քնանայ, զայն չարթնցնես, շատախօսիկ ծիծեռնակ»։ Գիտութիւնը դարերէ վերջ աւելի թունաւոր դառնութիւն մը հոսեցուց բանաստեղծներու սրտին մէջ. Հայրենիքի գաղափարը աւելի ազնուական նուիրագործում մը ունեցաւ զգայուն քերթողներու համար, որով զարիբի երգը անոնց սրինգէն եղերերգական չեշտով կը սուլէ։

Դոդոխեանց եթէ մեր «Ծիծեռնակի» հեղինակն է, Աշտարակի կամուրներու տակ ծիծառներու բոյներուն մէջ ցանելու ենք իր

արտին մոխիրը։ Ինքը զարիբները լացուց իր վրայ, թող լան Աշտարակի նորահարս ծիծառները։

—

Հայ «Ծիծեռնակի» հեղինակը հարցերը՝ պանդուխտ պատանեկի բերանն է դրած. Բերանժէ տարագրեալ զինուորի բերնով խաբրիկներ կուզէ իր ծննդավայրէն։ Ֆրանսացի քերթողը կը հարցնէ ծիծառներուն, թէ անտարակոյս իրենցմէ մէկը իր ծնած բնակարանին տանիքին մէջ ծներ է, հոն ինքը ունի մայր մը անբաղդ, որ իր ոտուըներու ձայնը կառնէր, մտիկ կընէր և կուլար։ Դորպատի մեր գրագէտ համալսարանականներու օրով Բերանժէ նոր տիրապետող սիրուած բանաստեղծն էր. իր ծիծառներու երգը անտարակոյս մեր «Ծիծեռնակի» հեղինակին վրայ անույշ տպաւորութիւն մը թողած պէտի ըլլայ։ Սակայն Ցիգանօվ իր «Թռիր ծիծեռնակովը» աւելի սիրուած հարազատ վարպետ մը կը համարիմ Դորպատի հայ աշակերտաց։ Ցիգանօվ կը պատուիրէ. «Թռիր, ծիծեռնակ, ծնած երկիրս, ուր մենակ ու վշտահար կապրի մայրս սիրելի։ Զագուկներուդ համար ծառին վրայ տաքուկ բոյն մը դիր. առտուընէ իրիկուն երգէ, մխիթարէ իմ մենակ սիրելի մայրիկս։ Ըսէ իրեն, որ ալ չնստի լայ... ես դեռ կապրիմ և զինքը կը սիրեմ, շատ կը սիրեմ...»։ Կարելի չէ ըսել թէ համաշունչ զգացմունք չկայ այս երգին մէջ։ Ներշնչումը յայտնի է. հայ քնարը յուսահատ է սակայն, իսկ Ցիգանօվ մխիթարական։ Երկուքն ալ անոյշ։

Ե.

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՎԱԾ ՀՈԳԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

II

Մենք ասացինք, որ Թիւրքահայ պանդուխտների վերահաստատումը երկրի մէջ դիւրացնելու նպատակով Կ. Պոլսի ազգային ժողովը կամ պատրիարքարանը պէտք է կազմեն մի յատուկ յանձնաժողով։

Ի՞նչ պիտի անէ սակայն այդ յանձնաժողովը։

Նա պէտք է ուղարկէ իր անդամներին և մասնագէտ անձերի Թիւրքահայաստանի զանազան կողմերը, ուսում- ... [illegible]

վում Կովկասից, բոլորովին արժանի չեն ուշադրութեան։ («Б. В.»)

—

Վիէննա, 20 օգոստոսի

«Cor. Bureau»-ին հեռագրում են Կ. Պոլսից, որ մինիստրների խորհրդից, քաղաքացիական և զինուորական իշխանութիւններից և բարձր հոգևորականութիւնից շնորհաւորումներ ընդունելու ժամանակ սուլթանը, պատասխանելով մեծ վէզիրի ողջոյնին, ասաց, որ անկեղծաբար ցանկանում է իր հպատակների բարօրութիւնը, պետութեան առաջադիմութիւնը և հզօրութիւնը։ Շնորհակալութիւն յայտնելով ոչ մահմէդական համայնքների ներկայացուցիչներին, սուլթանը ասաց, որ նոր կազմը կը յենվի պետութեան ժողովուրդների փոխադարձ սիրոյ և յարգանքի վրա։

Բօլգարիայից եկած մահմէդական և քրիստոնեայ հիւրերը ցոյց էին սարքում պալատի առաջ. նրանցից յետոյ եկաւ Պրեստէ կզզու մահմէդականների և քրիստոնեաների 300 ներկայացուցիչներից բաղկացած պատգամաւորութիւնը։ Սուլթանը պատուհանից գոհունակութիւն յայտնեց իրան ցոյց տրված շնորհաւորումների առիթով։

«Միութեան և առաջադիմութեան կօմիտէտը» դիմեց սուլթանին սրտագին արտայայտութիւններով կազմված մի հեռագրով։ 4 հոգուց բաղկացած մի պատգամաւորութիւն կօմիտէտի կողմից պալատ գնաց շնորհաւորելու սուլթանին։ Սուլթանը հրամայեց հաղորդել պատգամաւորութեանը, որ նա ձգտում է պահպանելու երկրի բարեկեցութիւնը և նոր կազմը։

Կրէտէի Րեթիմնօյի «Միութեան և առաջադիմութեան» օսմանեան կօմիտէտը դիմեց սուլթանին մի շնորհաւորական հեռագրով։ («Հ. Գ.»)

—

Սան-Ստեֆանօ, 20 օգոստոսի

Կարինէտի, «Միութեան և առաջադիմութեան կօմիտէտի» և զօրքի ներկայացուցիչները դուրս եկան ծովը յատուկ շոգենաւով և վերցնելով Սաբբահ-Էդդինին՝ բերին նրան Ղալաթիա։ Ամբոխը ողջունում էր Սաբբահ-Էդդինին աղաղակներով՝ նաւից դուրս գալու և պալատ գնալու ժամանակ։ Դամադ-Մահմուդի աճիւնը օգոս. 21-ին առանձին նաւով կը տեղափոխվի և կը թաղվի կայսերական հանգստարանում։ («Հ. Գ.»)

—

Կ. Պոլիս, 20 օգոստոսի

«Միութեան և առաջադիմութեան կօմիտէտը», յայտարարելով որ բոլոր ալբանացիները երդուեցին սահմանադրութեան, աւելացնում է և այն, որ կօմիտէտը ժամանակաւորապէս հրաժարվել է ալբանական ցեղերին զինաթափ անելուց։ («Հ. Գ.»)

—

Կ. Պոլիս, 20 օգոստոսի

Պարիզից «Սենեգալ» նաւով եկաւ սուլթանի քրոջ-որդի, երիտասարդ-թիւրքերի պարագլուխ՝ պրինց Սաբահ-Էդդինը, բերելով հօր՝ Դամադ-Մահմուդի աճիւնը, որը 9 տարի առաջ փախել էր Կ. Պոլսից։ Սաբբահ-Էդդինին ընդունեց մայրաքաղաքի ազգաբնակութիւնը։ Ամբոխը լցվել էր ծովափը, տանեակ նաւեր բոլոր ազգութիւնների պատգամաւորութիւններով ընդառաջ եկան «Սենեգալին»։ Սուլթանական զբօսանաւը կայսերական չորս պրինցներով և երկու մարշալներով դուրս եկաւ ծովը պրինցին ընդունելու համար։ («Հ. Գ.»)

—

Սան Ստեֆանօ, 20 օգոստոսի

Կարգապահութիւնը զօրքի մէջ բարձրացնելու նպատակով նոր մինիստրութիւնը իբրև առաջին միջոց հրաման է արձակել, որ զինուորները պատիւ տան օֆիցէրներին, իսկ օֆիցէրներն էլ բարեւեն միմեանց։

(«Հ. Գ.»)

—

Կ. Պոլսում կազմված թիւրքուհիների միութեան մասին հեռագրում են.

Միութեանը միացել են թիւրք արիստօկրատիայի բազմաթիւ ներկայացուցչուհիներ։ Միութեան կօմիտէտը երէկ նաւով գնացել էր Բօսֆօրով, մի քանի ընտանիքներից դրամական նպաստներ խնդրելու նպատակով։ Երբ նաւը կանգնում է նախկին զինուորական մինիստր Րիզա-փաշայի տան առաջ,—որին այս օրերս էին արձակել բանտից,—նա փորձում է երրորդ յարկի պատուհանից վայր գցել իրան։ Նրան թւում է, թէ կամենում են իրան նորից ձերբակալել։ Բայց երբ իմանում է, թէ բանն ինչումն է, 500 ոսկի է նուիրում։

(«Б. В.»)

—

Հայոց պատրիարքարանում խիստ անհանգստացուցիչ հեռագիրներ են ստացվել այն մասին, թէ Փոքր-Ասիայում քիւրդերը յարձակումներ են գործել հայերի վրա և սպանում են առանձին-առանձին էլ նոյնն անել

Քիւրդերը ասում են, որ սահմանադրութիւնը հայերի գործն է, որոնք ցանկանում են ազատութիւն ձեռք բերել և իրանց պաշտպանվել քիւրդերի յարձակումներից։

«Միութեան և առաջադիմութեան կօմիտէտի» ազդեցիկ անդամներից մէկը հաւատացնում է, որ կօմիտէտը ամեն հնարաւոր միջոց գործ է դրել քիւրդական յարձակումների առաջն առնելու համար։ Այդ իմաստով հրահանգներ են տրված հայաբնակ նահանգներում գտնվող օֆիցէրներին։ Մի քիւրդ իշխան օֆիցէր, որը շատ մօտիկ յարաբերութեան մէջ է գտնվում երիտասարդ թիւրքերի կօմիտէտի հետ և որը մեծ ազդեցութիւն ունի իր ցեղակիցների վրա, յատկապէս ուղարկված է քիւրդերի վրա ազդելու և հայերի հետ նրանց հաշտեցնելու։

—

«Neue Fr. Presse» լրագրին օգոստոսի 9 ից հեռագրում են Պոլսից, որ Բարձրագոյն Դռնից ստացված լուրերի համաձայն, Գերմանիան վճռել է զիջել թիւրքական կառավարութեանը Պոլսի իր պօստային գրասենեակը։

Գերմանական կառավարութեան ջանքերը՝ դէպի իրան գրաւելու երիտասարդ թիւրքերին, գուցէ, ոչ մի բանում այնքան վառ կերպով նկատելի չէ, որքան թիւրքական մայրաքաղաքի մէջ իր սեփական գրասենեակը ունենալուց հրաժարվելը։ Պետութիւնները առանձնապէս թանգ են գնահատում թիւրքական Արևելքում սեփական պօստատներ ունենալու արտօնութիւնը, որոնց գոյութիւնը հիմնված է նախկին դաշնագիրների վրա։

Այդ խնդիրը կարևոր է մանաւանդ այն տեսակէտից, որ մինչև իսկ թիւրքաց պօստհեռագրական նոր մինիստր Գալիբ-բէյը պօստ հեռագրական տեսչութեան վերանորոգութեան խնդիրը ամենադժուարը և շատ ժամանակ պահանջող խնդիր է համարում։ Դրանից պարզ երևում է, որ ինքը թիւրք կառավարութիւնն էլ չէ ցանկանում, որ ներկայ մոմենտում պետութիւնները շտապէին հրաժարվել իրանց սեփական պօստատներից։

Մի փաստ պէտք է նկատել, որ, եւրոպական լրագիրների միաձայն խոստովանութեամբ, թիւրքիայում այժմ պօստատները, սկսած այն օրից՝ երբ ոչնչացված է լրտեսութիւնն ու ցենզուրան, անհամեմատ լաւ են գործում։ Պոլսի լրագիրներից նկատվում է նոյնպէս, որ սահմանադրութիւնը մտցնելու օրից նամակների, ծրարների, պօստային փոխադրումների ու հեռագիրների առաքումների շնորհիւ թիւրքական գանձարանի եկամուտը բաւականաչափ աւելացել է։

—

Կ. Պոլսից հեռագրում են.

«Այստեղի յունական լրագիրները հրատարակեցին թիւրքիայի յոյն բնակչութեան քաղաքական ծրագիրը։ Ծրագիրը պահանջում է պահպանել յոյներին տրված բոլոր արտօնութիւնները և համաձայն իրանց համամասնական թւի,—որ ամբողջ կայսրութեան մէջ բնակվող ժողովրդի մէջ հինգերորդ մասն են կազմում,—ներկայացուցչութիւն ունենան թէ պարլամենտում և թէ ադմինիստրացիայի մէջ»։

—

Պոլսից հեռագրում են «Бирж. Вѣд.» լրագրին, որ Վաշինգտոնից յետ կանչված թիւրքական դեսպան Մեհմեդ Ալին, Նիւ-Եօրկից ստացված հեռագրական տեղեկութիւնների համաձայն, վերցնելով իր հետ թիւրքական գանձարանին պատկանող դրամական գումարները՝ յայտնի չէ թէ ուր է գնացել։ Դեսպանատան հաշւեմատեանները ստուգելուց պարզվել է, որ կէս միլիոն րուբլու գումար պակասում է։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ԳՈՐԾԸ

—

Պետերբուրգի պարսկական միսիայի առելով՝ մէջլիսը հաւաքվելու է սեպտեմբերի 15-ին։ Նոր սենատը բաղկացած կը լինի 80 հոգուց, որոնցից 30-ը կը լինեն ընտրովի, իսկ միւսները՝ շահի կողմից նշանակված։

(«Р. Ут.»)

—

Մարանդա, 20 օգոստոսի

Թաւրիզ մտան Մակուի 600 ձիաւորներ։ Մօտ օրերս Էյն-ուդ-Դովլէի բանակն է գալու Թէհրանի կօզակային բրիգադան իր բատարէայով։ («Հ. Գ.»)

—

Թաւրիզ, 20 օգոստոսի

Օգոստոսի 18-ին Էյն-ուդ-Դովլէն մի կոչ հրատարակեց, որով ազգաբնակութեանը առաջարկում է իւրաքանչիւր թաղից մի քանի պատգամաւորներ ուղարկել իր մօտ իրերի դրութեան մասին խորհրդակցելու համար։ Կոչը հետևանք չունեցաւ։ Օգոստոսի 19 ին, կէս օրին, զինված ֆէդայիներից ամբոխը, անջումանի անդամներից բաղկացած մի պատգամաւորութեան առաջնորդութեամբ, Թաւրիզի քաղաքապետ հռչակեց ժողովրդական միլիցիայի նախկին կազմակերպող Ուջալ-ուլ-Մուլքին, որ խոստացաւ վերականգնել կարգ ու կանոնը և զսպել խուժանի վայրագութիւնները։

(«Հ. Գ.»)

—

Կ. Պոլիս, 20 օգոստոսի

Երէկ մեծ վէզիրը պաշտօնապէս հաղորդեց պարսից դեսպանին, որ սուլթանը հաստատել է մինիստրների խորհրդի որոշումը՝ յետ կանչելու թիւրքական զօրքերը պարսկական սահմանից և բանակցութիւններ սկսելու սահմանագլխային հարցի մասին։

(«Հ. Գ.»)

—

«Русское Слово» լրագրին Թէհրանից, օգոստոսի 12/25 ից, հեռագրում են.

Այսօր, գիշերվայ ժամը 1-ին, Զուլմա մզկիթում, ուր ապաստանեց սեփահդարի պահակայինները ժողովներ գումարել, վերջինները 18 ջորիների վրա բարձելով այն բոլոր հրացաններն ու փամփուշտները, որոնք հաւաքել էին այնտեղ ջարդի օրը ամբոխին բաժանելու նպատակով, դուրս տարան։

Սեփահդարականների պարագլուխները իրանց ժողովներն ու ադիտացիաները մտադիր էին շարունակել Սէյդ-Իբրահիմի մզկիթում, սակայն շահը, մտանանշելով ռուսաց դեսպանի առաջարկութիւնը, խորհուրդ տուեց նրանց պրօպագանդայ շարունակել մասնաւոր տներում. ուստի Հէյլի-Փէյզուլլայի և հաջի Միր-Մուստաֆայի տները մի տեսակ դարձել են սեփահդարականների շտաբ-բնակարան, ուր հաւաքվում է ամբոխի անպէտք բազմութիւնը։ Այնտեղ շարունակվում են պրօպագանդան, կաշառումը, դրամական բաշխումներ և այլն։

—

Թաւրիզից հեռագրում են «Баку» լրագրին.

Յեղափոխականները յարձակվեցին կառավարութեան զօրքերի վրա. վերջինները կուի ժամանակ ունեցել են 800 ի չափ սպանվածներ ու վիրաւորներ։

Լուրերին նայելով՝ Պարսից-Ծոցում երևան են եկել անգլիական 25 նաւեր։

—

Թէհրանից օգոստոսի 14-ին (27) հեռագրում են «Рѣчь» լրագրին, որ պարսկական Քիւրդստանում ապստամբութիւն է սկսված։ Ազգաբնակութիւնը պահանջում է անմիջապէս մէջլիս հրաւիրել, ապա թէ ոչ սպառնում է Քիւրդստանը անկախ յայտարարել։

Քիւրդստանի նահանգապետ Զաֆար-Սալթանէն փախուստ է տուել։

Կառավարչական հաստատութիւնները գրաւված են յեղափոխականների կողմից։

—

Շահի հրամանով բարձրագոյն հոգեւոր ճեմարանը, որ պահպանվում էր վակուֆային կալուածների եկամուտներով, «կրամօլային» իր ուղղութեան պատճառով փակված է երեք տարի ժամանակով։ Ճեմարանի 60,000 թուման բիւջէտը յարքունիս է գրաւված։ Փակված է նոյնպէս արտաքին գործերի մինիստրութեան դիպլօմատների դպրոցը։ («Р. С.»)

—

«Рус. Сл.» լրագրին հեռագրում են.

Գաւառներում սկսված շարժումը օրըստօրէ աճում է։ Քիրման քաղաքը գտնվում է յեղափոխականների ձեռքում։ Իշխանութեան ներկայացուցիչները փախել են։ Փոխ-նահանգապետը սպանված է։ Ապստամբները գրաւել են կառավարչական բոլոր հաստատութիւնները։ Բազմաթիւ սպանվածներ կան։ Ապստամբների պարագլուխները, ամուր դիրքեր գրաւելով քաղաքում, յայտնել են, որ նահանգապետին չեն թողնի քաղաք մտնել և շահի իշխանութիւնը չեն ճանաչի մինչև որ մէջլիսը չը գումարվի։ Նահանգապետը վախենում է քաղաքի վրա գալ. սպասում է օգնական զօրքերի գալուն։

—

Շահի և էմիր Զանգի միջև վերջին ժամանակներս տարաձայնութիւններ են ծագել։ Վերջինս բացարձակ կերպով միջամտում է շահի կարգադրութիւններին և հակառակում է նրա ցանկութիւններին՝ բարենորոգումներ մտցնելու։ Շահի տուած հրամանները ընտրութիւնների մասին չեն կատարվում։ Օտարերկրեայ ներկայացուցիչները այն կարծիքի են, որ հազիւ թէ մէջլիսը գումարվի, քանի որ գաւառներում ոչ մի պատրաստութիւն չեն տեսնում ընտրութիւնների համար։ Պարսկաստանի հարաւային մասերում չեն ուզում ենթարկվել շահի պահանջներին, մինչև որ նա չարձակի էմիր Զանգին։

Խօրասանի շրջանում, որ սահմանակից է Անգլօ-Հնդկաստանին, ժողովրդի մէջ նկատվում է մասսայական շարժում Ռուսաստանին միանալու համար։ Գիլանում և Մազանդարանում յայտնում են, որ նրանց ամենևին չեն հետաքրքրում ո՛չ շահը և ո՛չ էլ մէջլիսը։ Նրանք խնդրում են միայն իրանց համար ուղարկել ազնիւ նահանգապետներ, այլ ոչ կողոպտիչներ։ Ժողովրդի այդ անտարբեր վերաբերմունքից աշխատում է օգուտ քաղել էմիր Զանգը և արգելք հանդիսանալ մինիստրների բարենորոգումներին և ընտրողական նախապատրաստութիւններին։

Թէհրանում հանգստութիւն է տիրում ցերեկը, բայց գիշերները ոչ ոք չէ համարձակվում տնից դուրս գալ, երկիւղ կրելով կողոպտվելուց կամ սպանվելուց։

Դեսպանութիւնները օգոստոսի 20-ից յետոյ ամարանոցներից վերադառնալու են քաղաք։

—

(Սեփ. թղթ.)

Թաւրիզ, 14 օգոստոսի

Այսօր, կէս օրից յետոյ, երկու Աբաս Ալեներին բազմաթիւ պահակներով անջումանից բերելով տարան դէպի հայոց Լիլավա թաղը։ Յայտնի չէ, թէ քննութիւնն ինչ է պարզել։ Իրողութիւնն այն է, որ երկուսին էլ տարել են ճիշտ այնտեղ—ֆրանսիական հիւպատոսարանի դիմաց—որտեղ նահատակվել էր Շէրիֆ զադէն. կապել են նրանց ձեռքերը և բազմաթիւ գնդակներով սպանել չարագործներին։ Այդտեղից դիակները բերելով՝ մի կէս ժամաչափ կախեցին Ղալա թաղում, կաթոլիկ միսիօնարների դպրոցի շէնքի մօտիկ հեռագրական սիւներից։

16 օգոստոսի

Դրութիւնը նոյնն է։ Կռիւ չը կայ, չը հաշւելով գիշերայինները։ Եթէ հաւատանք լամծներին, մի երկու ժամից վճռական կռիւ պիտի սկսվի։ Կառավարչապետի բանակցութիւնները ապարդիւն են անցնում։ Ժողովուրդը ամենակտրուկ կերպով պահանջում է պատժել մուշտէիդներին, Սուջայի Նէզամին և Րահիմ խանին։ Կառավարչապետը գտնվում է Սահիբ Դիվանի այգում։ Սահմանադրականներն անդրդուելի են իրանց պահանջների մէջ. վերջին օրերի գնդացրը աւելի է կազդուրել նրանց և աւելի պահանջկոտ դարձրել։ Այս անգամվայ ընդհարումը սարսափելի կը լինի և մոռացնել կը տայ նախկինները։ Դա լաւ է հասկանում կառավարչապետը, և այդ է գլխաւոր պատճառը, որ վճռական գործողութիւններ չէ դիմում։

«Нов. Вр.»-ի թղթակիցը երէկ հեռացաւ քաղաքից. ուր գնալը անյայտ է։ Այս անգամին աղջկան ոսւս գաղութն էլ իջեւանելու տեղ չը տուեց, և նա դիմել էր մի հայի ասպնջականութեան։ Ժողովուրդը զարմանքով տեսաւ այդ հիւրասիրութիւնը և չէ իմանում ինչով բացատրէ «հիւրասէր» հայի այդ ընթացքը։

Շէրիֆ զադէի չորս տեռօրիստների երկուսի սպանութիւնը դրած են։ Իսկ երկուսը դեռ պահվում են։ Քննութեան ժամանակ սպանվողները առարկում էին, թէ Շէրիֆ զադէն անհաւատ էր եղել և ոչ մուսուլման, այդ պատճառով էլ իրանք պարտականութիւն են համարել նրան սպանել։

Ենթադրողներ կային, որ դրանք նպատակ են ունեցել և Սաթթար խանին սպանելու, կաշառված լինելով դաւաճաններից կամ կառավարութիւնից։ Սաթթար խանի տան շուրջը պահակները աւելացած են։ Իրաքանչիւր տեսակցողի մի քանի տեղում խուզարկում ու, վերածաթափ անում և ապա թողնում ներկայանալ։

Ճանապարհները խիստ վտանգաւոր են. նոյնիսկ ամենաապահով Ջուլֆայի ճանապարհին կողոպուտները անթիւ են։

Եթէ դրութիւնը այսպէս շարունակվի, Ղալայի Արամեան դպրոցը դժուար թէ ժամանակին բացվի։

Երէկ սահմանադրականները վերջնագիր ներկայացրին կառավարչապետին, պահանջելով պատասխան 24 ժամվայ ընթացքում։ Ահա վերջնագրի բովանդակութիւնը. «Աքսորել մուշտէիդներին, կալանաւորել Րահիմ խանին և Սուջայի Նիզամին և պատահած դէպքերի մասին անմիջապէս քննութիւն սկսել» և այլն։ Տրված ժամանակամիջոցը լրացաւ, և պատասխան չը կայ։ Ենթադրվում է, որ վաղը յարձակում կը լինի։ Երևի այդ էր պատճառը, որ 4 ժամ առաջ Սաթթար խանը մեծ շուքով, զինված մեծաթիւ պահակներով, հայոց Ղալա թաղով անցաւ գնաց Բաղր-խանի մօտ և կէս ժամ առաջ նոյն շուքով վերադարձաւ անջումանը։

Ասում են, որ Էյն-ուդ-Դովլէն էլ շարունակ ույժեր է ստանում։

Իբօ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԽՕԼԵՐԱ

—

Թիֆլիսի ոստիկանապետը կարգադրել է ոստիկանութեան պաշտօնեաներին հսկողութիւն ունենալ, որ մրգավաճառները ձմերուկը և սեխը չը ծախեն կտոր-կտոր։

Սանիտարական հոգաբարձուները ամեն օր առաւօտները շրջում են մսի և ուտելեղէնների խանութները։

Թիֆլիսի քաղաքային վարչութիւնը վճռել է բանալ կրկին 2 պատուաստելու կէտեր քաղաքային հիւանդանոցի Կուկիայի և Խարփուխի բաժանմունքներին կից և բերել տալ նորից 2000 սրուակ վակցինա, որի համար յատկացնել 300 րուբլի։ Բացի դրանից վճռված է մի սայլակ ձեռք բերել դիակներ տեղափոխելու համար։

Սանիտարական հոգաբարձուների ժողովը մի փոխ-մասնաժողով է ընտրել կեղտոտ ջրանցքները դիտելու համար։

Խօլերային բարակները յատուկ յանձնաժողովի կարծիքով շատ խնամքով կազմակերպված են և կարող են գոհացնել՝ երբ Թիֆլիսում խօլերան ընդարձակ չափեր ընդունէ։

Օգոստոսի 20-ին Լազօդեխսկայա փողոցի № 10 տանը խօլերային նշաններով հիւանդացել է Թիֆլիսի քաղաքացուհի 60-ամեայ այրի Եկատերինա Բուրդուլօվան։ Հիւանդը ուղարկված է խօլերային բարակը. Նրա բնակարանը ենթարկված է ախտահանութեան։

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԿԵԱՆՔԻՑ

—

Սահմանադիր ռամկավարների կուսակցութեան ներկայացուցիչներից մէկը՝ Պետական Դումայի պատգամաւոր գեներալ Բօբեանսկին, որ Պետերբուրգումն է, «Рус. Сл.» լրագրի թղթակցի հետ խօսելիս հետեւեալ կարծիքն է յայտնել սահմանադիր-ռամկավարների տակտիկայի մասին.

«Ես չեմ հաւատում ռէակցիայի հանդէս գալուն։ Երբ ես լսում եմ սահմանադրութեան դէմ պատրաստվող վտանգի մասին, ինչպէս Ա. Ի. Գուչկօվը վկայում է, ինձ թւում է, որ այդ բոլորը հնարովի է և անվում է որոշ նպատակով։ Հոկտեմբրիստները այժմ վախեցնում են ամենքին ռէակցիայով, բայց ես այդ համարում եմ ֆօկուսութիւն։ Նրանք ուղղակի ուզում են հասարակութեան աչքում սահմանադրութեան փրկիչներ երևալ և բարձրացնել իրանց վարկը դէպի իրանց յուսեւոս վերաբերվող հասարակութեան աչքում։ Մենք չը պէտք է օգնենք նրանց իրագործելու այդ ծրագիրը։ Սեսսիան սկսվելուն պէս, ես մեր ֆրակցիայի միւս անդամների հետ միասին կը պահանջեմ, որպէսզի այս ձմեռ ժողովրդական ազատութեան կուսակցութեան տակտիկան արմատական կերպով թեքվի դէպի ձախ։ Մենք ամեն ջանք գործ կը դնենք այդ իրագործելու համար։ Մենք պարտաւոր ենք անել այդ, որպէսզի Դումայի նիստերի օրակարգի մէջ մտցվեն այնպիսի անյետաձգելի ու լուրջ հարցեր, որոնք արդարև կարևոր են և արմատական նշանակութիւն ունեն։ Հարկաւոր է առաջ քաշել բոլոր բարենորոգումները և յետ քաշել մանր օրինագծերը։ Ագրարական հարցը, արտակարգ և այլ պահպանութիւնները վերացնելը, անհատի ազատութեան օրէնքը, նոյնպէս և մամուլի ու ուրիշ ազատութիւնների օրէնքները,—ահա թէ որոնք պէտք է լինեն մեր մերձաւոր վճռումների առարկան։ Եթէ հոկտեմբրիստները չը համաձայնվեն այդ հարցերը մտցնել օրակարգի մէջ, այն ժամանակ մենք ամեն կերպ պիտի աշխատենք պարլամենտում ստիպել նրանց այդ բանը անելու։ Ես համոզված եմ, որ մեր ֆրակցիայի ձախակողմեան տրամադրութիւնը անկասկած կը համապատասխանէ այդ հայեացքներին»։

ԲԻՒՐՕԿՐԱՏԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒՄ

—

Դարձեալ չարագուշակ շշուկներ ռէակցիայի դաւադրութեան մասին։

Վարագոյրի ետեւից կրկին դուրս է գալիս վաղեմանօթ «աստղաւոր պալատը», իսկ նրա հետ միասին իր հին դաշնակիցները — Պետական Խորհրդի աջակողմեան խմբակը, միացեալ ազնուականութիւնը։

Աննպատակ չէ նրանց հանդէս գալը միացեալ ույժերով։

Ի դէմս ժողովրդական ներկայացուցչութեան նրանց համար անտանելի էր սեփական օրէնսդրական Դուման։

Խորհրդատու Դումա—ահա թէ ինչ էր նրանց փափագածը։ Եւ այդ վաղեմի փափագը իրագործելու նպատակն է պատճառը—Դումայի իրաւունքները սահմանափակելու խնդիրը, որ ռէակցիան համախմբել է այսօր իր ույժերը։

Մօմենտը շատ յարմար է։

Նա տեսնում է, որ ամբողջ երկիրը ապատիայի մէջ է. ոչ մի քայլով նա չի բողոքի սահմանադրական ռէժիմը վտանգող սպառնալիքների դէմ։

Եւ մութ ույժերը, մինչև այժմ զատ-զատ գործող խմբակներով, ամենուրեք տիրող ժողովրդական լքումից և ճնշող պայմաններից սիրտ առած, վերսկսել են իրանց արշաւանքները Պետական Դումայի դէմ։

Խօսում են, որ այդ արշաւանքների նպատակն է նախ և առաջ տապալել պրեմիէր Ստօլիպինին։

Աննպաստ ճշմարտութիւն ընդունել այդ բոլորը վաղաժամ կը լինէր, ի հարկէ, բայց այն հանգամանքը, որ այդ չարագուշակ շշուկները դուրս են գալիս այնպիսի լաւատեղեակ աղբիւրներից, ինչպիսիք են հոկտեմբրեան լիդէրները՝ Ա. Ի. Գուչկօվ և կոմս Ա. Ա. Ուվարօվ, ստիպում է մօտ մտածել վտանգի գոյութեանը։

«Աստղաւոր պալատի» վերածնվելը, յամենայն դէպս, լաւ բան չէ խոստանում։

Լ. Դանիէլեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Օգոստոսի 18-ին Կովկասի Փոխարքայ կոմս Ի. Ի. Վօրօնցով-Դաշկօվը երկրորդ անգամ գնաց Նոր Պետերհօֆ՝ կովկասեան գործերի վերաբերութեամբ Թագաւոր Կայսրին ամենահպատակ զեկուցում տալու համար։

Մինիստրների խորհրդին է ներկայացված Կովկասում ագրարային բարենորոգում մտցնելու նախագիծը։

◆ Թիֆլիսի նահանգական փոխ-նահանգապետի պաշտօնակատարը, [illegible] ... աով, սուագնելով ուրախ մարշեր հենց եկեղեցու դռների մօտ։

◆ Անդրկովկասեան երկաթուղիներից 1908 թ. [illegible] դուռ օ [illegible] է ընդամենը 2,097,600 ռուբլի, [illegible] 1,414,200 ռուբլու դէմ։

◆ Կովկասի փոխարքայի դիւանատունը [illegible] «Кавказ» [illegible] «Русск. Земля» լրագրի յուլիսի 10 ի համարում [illegible] ... 200 [illegible] ... ջենց եկեղեցու դռների մօտ։

◆ Օգոստոսի 20-ին, ինչպէս «Кавказъ» լրագիրն հաղորդում, արագ գնացքով Թիֆլիս եկաւ Պետերբուրգից Թիֆլիսի ռուս հայրենասիրական ընկերութեան նախագահ Ն. Շավրօվը, բերելով իր հետ Թագաւոր Կայսրի պատկերը, որ ինքը Կայսրը նուիրել է յիշեալ ընկերութեան։ Պատկերը թողնըված է կայարանում. Նրա հանդիսաւոր տեղափոխութիւնը ընկերութեան դահլիճը տեղի է ունենալու կիրակի օրը։

◆ Երէկ մենք հաղորդել էինք Բէլիյ-Կլիւչի ճանապարհին պատահած աւազակային յարձակման մասին։ Այսօր հաղորդում ենք մանրամասնութիւնները՝ «Т. Л.» թերթից քաղելով։ Օգոստ. 19 ին, առ. ժ. 8-ին, Բէլիյ-Կլիւչի խճուղով դէպի Թիֆլիս էր գալիս մի կառք, որի մէջ նստած էր երգահաւ. Տէր-Մինասեանը կնոջ և երեխաների հետ։ Սօրաչէն կայարանից 3 վերստ հեռաւորութեան վրա կառքը անակնկալ կանգնեցրին 6 թուրք աւազակներ, որոնք մինչև վերջին թելը կողոպտեցին կառքը, Տէր-Մինասեանին, կնոջը և երեխաներին՝ թողնելով նրանց վրա միայն սպիտակեղէնը։ Կողոպտածները տարվեցին անտառ և նրանց մօտ պահապան նշանակվեց։ Շուտով ճանապարհին երևաց պօստը, որ գնում էր Թիֆլիս, բացի պօստատարից, մի պահակի ուղեկցութեամբ։ Աւազակները իսկոյն կանգնեցրին նրան, գնդակից մի փոր մի կառքը ... իսկոյն կանգնեցրին նրան, գրնամթափ արին պօստատարին և պահակին ու բռնեցին։ Տոպրակները տարան անտառ և բաց արին, բայց նրանց մէջ շատ քիչ փող կար։ Պօստից յետոյ աւազակների ձեռքն ընկաւ մի ֆուրգօն, որ լի էր կանանցով և երեխաներով, թւով 23 հոգի, որոնց հետ կային միայն 2 տղամարդ։ Դրանք վերադառնում էին Բէլիյ-Կլիւչ ամարանոցից Թիֆլիս։ Աւազակները բոլորին տարան անտառ և կողոպտեցին. չը բաւականանալով դրանով, աւազակները գերվածներից առանձնացրին երեք ժանկահասակ օրիորդների և տարան անտառի խորքը բռնաբարելու նպատակով։ Սակայն այդ րօպէին լսվեց հրացանի ձայն ճանապարհի կողմից։ Պարզվեց, որ ճանապարհին եղող աւազակները տեսան կրկին մի կառքի որի մէջ նստած էին կապալառուներ Եղիեանը և Տէր-Ստեփանեանը և կամենում են կանգնեցնել, սակայն նրստողները ցոյց են տալիս դիմադրութիւն. Եղիեանը հանում է հրացանը և կամենում է կրակել, բայց կողոպտիչները նախազգուշացնում են նրան և իրանք են կրակում նրա վրա, վիրաւորելով նրան ճակատից թեթև կերպով։ Այդ կրակելու ձայնը լսում են ինչպէս անտառում եղողները, այնպէս և հեռուից անցնող կօզակները. սրանք վազում են կողոպտելու տեղը, ուր և գտնում են 30 գերված ճանապարհորդներին։ Աւազակները յափշտակելով 3 ձի, անյայտանում են անտառում։

◆ Մեզ հաղորդում են, որ օգոստոսի 12-ին Արմաւիրում վախճանվել է Մեսրոպ քահ. Գիւլումեանցը։

◆ Հակախօլերային պատուաստման համար Զուբալովի տունը գնացողներից մէկը հաղորդում է մեզ, որ իբր դրան մօտ կանգնած ծառան յաճախորդներից «նա չայ» է խնդրում։ Ցանկալի է, որ այդ ադեղ սովորութիւնը միանգամայն վերանայ։

◆ Թիֆլիսում հրատարակվող հայերէն «Ջահ գակ» և վրացերէն «Խօմլի» լրագիրները ենթարկված են 25 ական ռուբլի տուգանքի պարտադիր որոշումները խախտելու համար։

◆ Հալաբարի քաղաքային ծննդաբերական ապաստարանի վերանորոգութիւնը աւարտված լինելով, ծննդկանների ընդունելութիւնը օգ. 17 ից վերսկսվել է։

◆ Վաղը արտիստական ընկերութեան ամերային շինութեան մէջ Ա. Կօզմիդիանին կը դասախօսէ «Ժամանակակից գրական հոսանքները» թեմայով։

◆ Թիֆլիսի 1. ին արական գիմնազիայում հաստատվում է երկրորդ տեսչի պաշտօն։ 3 րդ իգական գիմնազիայի դասատու Կօզմնը, որի կեանքի դէմ մահափորձ կատարվեց սրանից մի երկու ամիս առաջ ...

նշանակված է Շուշու րէալական դպրոցի տեսուչ։

◆ Օգոստոսի 19-ին Թիֆլիսում իշխանութեան կարգադրութեամբ ձերբակալեցին կրկին էլեկտրաքարշի երկու կօնդուկտորների՝ Ջավլիշվիլուն և Մգոլոբլիշվիլուն.

◆ Ծինցղարօ գիւղից «Зак.»-ին գրում են, որ այնտեղ երևացել է քութէշ հիւանդութիւնը, որ օրէ-ցօր մեծ ծաւալ է ընդունում։

ՌՈՒՍԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

◆ Օգոստոսի 20 ին, առաւօտեան ժամը $10^1/_2$-ին, սինոդի հոգևոր վարչութեան մօլլա Նօվման Տերեգուլօվը յայտնել է ոստիկանութեանը, որ նոյն օրը Սուրբ Սարգսի փողոցում նրան կանգնեցրել են երկու չարագործներ ատրճանակներով զինված և մահվան սպառնալիքի տակ խլել են նրա մօտ եղած 693 ռուբլի 16 կոպէկ գումարը, որը նա ստացել էր գանձարանից ծառայողների ռոճիկները բաժանելու համար, նոյնպէս և իր սեփական 17 ռուբլին, ու փախել դէպի Թուրքական գերեզմանատունը։ Ձեռք առնված միջոցներով կալանաւորված են 6 կասկածելի անձինք։

◆ Օգոստոսի 20-ի գիշերը Գրիբօեդովսկայա փողոցում № 32 տան մէջ ապրող Մարիա Սոէլլին ընդունել է ինչ որ թոյն, որը հիւանդանոց տարվելուց յետոյ, առանց ուշքի գալու, վախճանվել է։ Թունաւորվելու պատճառը անյայտ է.

ԲԱՔՈՒԻ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Օգոստոսի 18 ից Բագւում սկսել է լոյս տեսնել ռուսերէն լեզուով մի լրագիր «Бакинскій Листокъ» անունով, որի հրատարակութեանը մօտ մասնակցութիւն ունեն Կոնստ. Պոնօմարեօվ, Mr. Brown, Մ. Մանուչարեան։ Լրագիրը լոյս է տեսնում միայն երկուշաբթի և տօների յաջորդ օրերը։

◆ «Баку» լրագրի պատասխանատու խմբագրի պաշտօնում քաղաքապետի կողմից հաստատվել է բժշկականութեան դօկտոր Վ. Գ. Տէր-Գրիգորեան։

◆ Բագուի քաղաքապետի կարգադրութեամբ արտակարգ պահպանութեան ամբողջ տևողութեան ընթացքում արգելված է «Джигидъ» երգիծաբանական թերթի հրատարակութիւնը։

◆ Օգոստոսի 16 ին, մօտաւորապէս ցերեկվայ ժամը 3-ին, քաղաքից գնում էր իրանց գործարանը «Նեստրօմատ» ազիւսի գործարանի վերատեսուչ Շանցը։ Նա իր հետ տանում էր 700 ռուբլի վճարելու բանւորներին։ Խօլերային բարակի մօտից անցնելիս՝ նրա վրա յարձակւում են գործում չորս զինված անձինք և մահվան սպառնալիքով պահանջում են մօտը եղած փողերը։ Շանցը, սակայն, առանց իրան կորցնելու, մի ձեռքով բռնում է չարագործներից մէկի ատրճանակի խողովակից, իսկ միւս ձեռքով բրաունինգը մի քանի անգամ արձակում է նրա կրծքին։ Միւս կողոպտիչներն էլ իրանց կողմից մի քանի անգամ գնդակ են արձակում ու վիրաւորում Շվարցին աջ ձեռքից ու ձախ ոտքից։ Չարագործներից մէկը վիրաւորված է։ Գնդաձգութեան ձայնից օգնութեան են շտապում բանւորները, որի շնորհիւ չարագործները, առանց խլելու փողը, թողնում են ու փախչում։

◆ Ինչպէս յայտնի է, խուզարկու ոստիկանութիւնը շարունակում է որոնել վարձկան մարդասպանների խմբի անդամներին։ Մօտ օրերս ոստիկանութիւնը տեղեկութիւն ստանալով իր գործակալներից, որ խմբի պարագլուխ Սև Գերասիմը և Լէօնը թագնըվում են Բալախանեան խճուղու վրա՝ Մխիթարեանցի տանը, կօշկակար Արմենակ Ջալալեանցի արհեստանոցում և կաժ ժամագործ Գրիգոր Ղուկասեանի խանութում, յանկարծակի խուզարկութիւն է կատարում յիշեալ մարդկանց մօտ և Ղուկասեանցի խանութում գտնում է մի պայուսակ, որի մէջ, ի միջի այլոց, գտնվում են Լէօնի անունով տրված զինուորակոչական վկայական, մի ատրճանակ ու փամփուշտներ։ Ջալալեանցի ու Ղուկասեանցի բացատրութիւններից երևում է, որ նրանք ճանաչում էին Սև Գերասիմին և Լէօնին, իբրև մարդասպանների, կողոպտիչների ու դրամաշորթների, բայց երկիւղից չէին համարձակվում արգելել նրանց իրանց մօտ գալու։ Պայուսակը դրել էր Ղուկասեանի մօտ, հակառակ վերջինիս խնդրանքին, Լէօնը։ Վերջինս և Սև-Գերասիմը խուզարկութիւնից առաջ կարողացել են փախչել։ Ջալալեանից և Ղուկասեանից բացի Մխիթարեանցի տանը կալանաւորված են նաև մի քանի պարսկահպատակներ։ Քննութիւնը շարունակվում է։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Կահիրէ, 1 օգոստ.

Եգիպտոսի հայ գաղութը, իբրև արտասահմանի միակ վիճակը, որուն ներուած է ըստ օրինի մասնակցիլ Էջմիածնայ յառաջիկայ ընտրողական ժողովին՝ ազգասիրական պարտք համարեց Կահիրէի և Աղեքսանդրիոյ մէջ գումարուած երկու մեծ միթինգներով, կաթողիկոսական ընտրելեաց մասին իր զգացումը հաղորդել Եգիպտոսի գաւառ. երեսփ. ժողովին՝ ըստ այնմ կատարելու համար այս վիճակը ներկայացնող պատգամաւորին ընտրութիւնը։ Միևնոյն ժամանակ, Կահիրէի միթինգը պաշտօն յանձնեց իր դիւանին՝ Կովկասի և արտասահմանի բոլոր հայերէն թերթերուն միջոցաւ հրատարակել տրուած որոշումները, առով ամբողջ հայ հասարակութեան ծանօթացնելու համար այս թիւրքահայ կարևոր գաղութին կողմէ յայտնուած միահամուռ փափաքը։

Այս նպատակաւ, 18 յուլիս 1908 ին, Կահիրէի լսարան-ընթերցատան մէջ հաւաքուած մեծ-միթինգը, որուն կը մասնակցէին նաև Աղեքսանդրիայէն հրաւիրուած ազգայիններ, միաձայնութեամբ քուէարկեց հետևեալ բանաձևը, որ յաջորդ օրը ներկայացուեցաւ գաւառ. երեսփ. ժողովին։

«Միթինգը իր նախանձախնդրութիւնը կը յայտնէ Էջմիածնայ հայրապետական գահուն փառքին և ազգեցութեան անվթար պահպանման համար և կը քուէարկէ.

«ա. Ամեն. տ. Մատթէոս արքեպ. Իզմիրլեան, նախկին պատրիարք Կ. Պօլսոյ, իբր ճշմարիտ ազգասէր եկեղեցական բոլորանուէր գործունէութեամբն և վարչական բոլոր կարողութիւններով, ազգին արժանաւորագոյն ընտրելին ըլլալով՝ միթինգը ջերմապէս կը փափաքի նորին բարձր սրբազնութիւնը տեսնել հայոց ընդհ. կաթողիկոսութեան գահուն վրայ։

«բ. Կը խնդրէ, որ Եգիպտոսի գաւառ. երեսփ. ժողովը, նկատի առնելով պատգամաւորի պաշտօնին աւագ կարևորութիւնը՝ այդ պաշտօնը յանձնէ ազգային գործոց տեղեակ և կարող անձի մը, որ ընտրական կործողութեանց, ինչպէս նաև ընտրութեան միջոցին՝ եգիպտահայոց զգացումներուն արժանաւորապէս թարգման կանգնի և սատարէ ազգին միահամուռ փափաքին իրագործման»։

Բաց աստի, միթինգը աչքի առաջ ունենալով կաթողիկոսութեան թեկնածու տ. Մաղաքիա արքեպ. Օրմանեանի վերջին տասներկու տարուան շրջանին մէջ վարած պատրիարքութեան պաշտօնին ազգավնաս և նուաստացուցիչ ուղղութիւնը՝ նոյնպէս միաձայն և բուռն կերպով յայտնեց իր կամքը, «որպէսզի Օրմանեան սրբազանի անունը չանցնի նոյնիսկ ընտրելեաց քառանուն ցանկին մէջ»։

Այս որոշումները ինքնին կը յայտնեն ապագայ կաթողիկոսին մասին եգիպտահայոց վճռական կամքը, որ ներկայ պարագային պէտք է նկատուի իբրև ազատօրէն յայտնուած կամքը բոլոր թիւրքահայ ժողովուրդին։

Ի դիմաց Կահիրէի միթինգին կազմակերպող յանձնախմբին՝

Ատենապետ Տ. Բէլէկեան

Ատենադպիր Յ. Սեթեան

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԿՈՍ ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ

Կ. Պօլսի հայ թերթերը հաղորդում են, որ օգոստոսի 4 ին Կ. Պօլսում վախճանվել է վաթսունական թւականների հայ ազգասէր գործիչների և գրողների մահիկան Մարկոս Աղաբէկեանը, որ մեր ռուսահայերիս մէջ յայտնի է իբրև «Կռունկ» ամսագրի խմբագիր հրատարակիչ։

Մարկոս Աղաբէկեանը, ինչպէս յայտնի է, եկաւ մեզ մօտ հանգուցեալ Մատթէոս կաթողիկոսի հետ միասին, բայց Էջմիածին չը մնալով, հաստատվեց Թիֆլիսում, սկսեց հրատարակել «Կռունկը», որ Մոսկվայում հրատարակվող առաջադիմական-ազատամիտ «Հիւսիսափայլի» և Թիֆլիսում հրատարակվող պահպանողական կղերական «Մեղուի» (Ս. ք. Մանդինեանցի) մէջ միջին, չափաւոր տեղ էր բռնում, վառ ազգասիրական ուղղութեամբ։ Նրա գործակիցներն էին Գարեգին Սրուանձեան (Մելքիսեդէկ եպիսկոպոս), Պերճ Պռօշեան, Հ. Էնֆիաճեան (հրատարակիչ)։ Պէտք է ասել, որ «Կռունկը» թէև խիստ ազգային ուղղութիւն ունէր, բայց առողջ ազգային ուղղութիւն, ոչ-շօվինիստ։ Մարկոս Աղաբէկեան մի քանի կարևոր թարգմանութիւններ կատարեց և տպեց «Կռունկի» մէջ, ինչպէս Գիզօյի «Քաղաքակրթութիւն» աշխատութիւնը, Կ. վարդապետ Շահնազարեանի «Ծրագիր հայոց պատմութեան» պատմական տեսութիւնը, ֆրանսերէնից և այլն։

Հեռանալով Պօլիս վաթսունական թւականների վերջին, նա այդտեղ սկսեց հրատարակել «Ծիլն Աւարայրի» վերնագրով մի հանդէս, որի մէջ տպագրեց բաւական կարևոր դօկումենտներ Էջմիածնի և կաթողիկոսութեան վերաբերեալ։ Նա ընտրվեց և ազգային երեսփոխանական ժողովի անդամ և դարձաւ հանգուցեալ Ներսէս պատրիարքի գործակիցներից մէկը։ Վերջինս պատուէր տուեց նրան գրել «Հայոց Աշխարհի, Ազգի և Եկեղեցու ազգայնութեան պատմութիւնը»։

Դրա փոխարէն, նա գրեց «Թուղթ Մարկոսի Աղաբէկեան Հայոց Աշխարհի, Ազգի և Եկեղեցու ազգայնութեան մասին առ պատուականաց պատուական Տէր-Ներսէս արքեպիսկոպոս Անւոյ և Պատրիարք Օսմանեան Հայոց», որ տպված է Կ. Պօլիս, 1878 ին և որի մէջ նա աշխատել է հայ ազգի կուլտուրայի համառօտ պատմութիւնը տալ։

Վերջին ժամանակները նա, երեւի ծերութեան պատճառով, առանձին և աչքի ընկնող գեր չէր կատարում թէև, բայց մեռնելիս նա ամենայն իրաւունք ունէր ասելու Սիմէօն ծերունու նման. «Արդ համգստացիր անձն իմ, որովհետև իմ աչքերը տեսան ազգիս փրկութիւնը»։

ՔԱՂՈՒԱԾՔՆԵՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻՑ

◆ Հայ մեծահամբաւ վաճառականներէ կազմուած պատգամաւորութիւն մը, որ կը բաղկանար Բարսեղ Մանուկեան, Յակոբ Էսայեան, Արամ Գարակէօզեան, Արսէն Արսէնեան, Հեթում Սեթեան, Կարապետ Խօրասանճեան, Յովակիմ Մինասեան էֆէնդիներէ, խմբագրատունս այցելեց, առաջարկելով որ չափաւորութիւն մը դրուի հայ թերթերու մէջ եղած անսանձարկիչ հրատարակութեանց։ Խմբագրութիւնս սիրով լսեց իրենց առաջարկը, իր կարգին յայտնելով թէ՝ համամիտ չէ արդէն անսանձ ու ապերասան հրատարակութիւններու, որոնցմէ կը զգուշանայ, ինչպէս կը տեսնուի իր ուղղութենէն։ Խմբագրութիւնս խոստացաւ միևնոյն ատեն որ՝ արդէն իրեն նշանաբան ընտրած սկզբունքին համաձայն՝ պիտի զգուշանայ հանրային շահեկանութենէ զերծ և անհատական գոյն ունեցող հրատարակութիւններէ։ Պատգամաւորութիւնը դիտել տուաւ նաև թէ՝ պէտք է չափաւորութիւն դրուի ալ հանրային ցոյցերու մէջ, որուն համար պէտք է թերթերը յորդորներ ընեն հանրութեան։ Համամիտ այդ բանուոր ու լուրջ հայեացքին՝ կը կրկնենք թէ՝ հասարակութիւնն ալ պէտք է դադրեցնէ իր արտակարգ յուզումնականութիւնը և զգուշանայ չափազանցութիւններէ, որոնք կրնան վնասակար ըլլալ...

(«Արևելք»)

◆ Զմիւռնիոյ մէջ խիստ փառաւոր խնճոյք մը տեղի ունեցած է հայոց կողմէ օսման. սահմանադրութեան վերահաստատման առթիւ «ի պատիւ օսմանցի հայրենակիցներու»։ Կուսակալէն սկսեալ բոլոր բարձրաստիճան թիւրք պաշտօնեաներ, զինուորականներ, խմբագիրներ հրաւիրուած և իրենց ներկայութեամբ պատուած էին Զմիւռնիոյ հայ համայնքին սարքած խըրախճանքը։ Հայ և թիւրք նշանաւոր անձնաւորութիւններ նշանակալից ճառեր արտասանած են։ Ստեփան էֆ. Սպարթալի կարդացած է ուղերձ մը բասակին և օսմ. պաշտօնեաներուն ուղղելով։ Յետոյ թիւրք ապայ մը ոտքի ելնելով յայտնած է, թէ «այդ համակրելի հայը նոյ պարագայի մը մէջ, ինքնաբերաբար նուիրած է Պարիզի թիւրք դաշնակցական ընկերութեան 2000 ոսկեի պատկառելի գումարը»։

Խիստ նշանակալից էր աքսորէ նոր վերադարձող ծովակալ Հիւսնի փաշայի արտասանած ատենախօսութիւնը, որմէ կը քաղենք հետևեալ մասը.

«Հոս համախմբուած ենք մեր սիրելի հայ հայրենակիցներու հետ, տօնելու օսմ. սահմանադրութեան վերահաստատութիւնը։ Թող ներեն մեզի հայերը իրենց կրած զրկանքներուն, չարչարանքներուն և հալածանքներուն համար. բայց իրենցն է յանցանքը. ինչո՞ւ. որովհետև, գժբաղդաբար ըսեմ թէ բարեբաղդաբար, 30 տարիներ մեզմէ աւելի յառաջադէմ կը գտնուէին. մենք՝ թիւրքերս ընդօրինակող ազգ մը ենք եղած, իսկ դուք ստեղծող, դուք մեզմէ առաջ բացիք ձեր աչքերը. անա բուն իսկ շարժառիթը ձեր մեզմէ հալածուելուն. բայց հիմա՝ 30 տարի ետքը երբ մեր աչքերն ալ բացուեցան, ձեզմէ թեամարած պիտի խնդրենք մեզի իբր եղբայրներ ճանչնալ, մեզի ներել, անցեալը մոռնալ և միայն նշանաբան ունենալ եղբայրութիւն, ազատութիւն ու հայրենիքի սէր»։

Ալեզարդ թիւրք փաշայէ մը անկեղծօրէն արտասանուած այս խոստովանութիւնը և ի դիմաց իր ազգին հայերէս քաւարած ներողութիւն խնդրելը մեզ այն համոզման կառաջնորդէ, թէ թիւրք ցեղը այլ ևս ըսկսած է ճշմարտութեանց առջև խոնարհիլ և հաւասարութեան սկզբունքը յարգել։

(«Իրաւունք»)

◆ Հայերէ նոր կազմուած օսմ. սահմ. ակումբը հետևեալ հրաւիրագիրը հրատարակութեան տուած է։

«Թուրք և հայ ցեղերուն մէջ հինուց ի վեր հաստատուած եղբայրութիւնը սահմանադրական հիման վրայ մշտնջենական դարձնելու համար, «օսմ. սահմանադրական ակումբ» անուան տակ քաղաքական քլիւբ մը կազմուելու վրայ է։

«Այս քլիւբին հիմնադիր մարմինն որոշած է ազատութեան և օսմ. սահմանադրութեան հաստատման նուիրական դատին համար մինչև հիմա մեռնող և զոհուող նահատակներուն յիշատակին յատուկ հանդէս մը կազմակերպել յառաջիկայ հինգշաբթի օր, յուլիս 31, ժամ 3 կէս (ը. թ.) Պերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյն մէջ, ուր հայ եկեղեցականութեան կողմէ յատուկ աղօթքներ պիտի կատարուին։

«Քաղաքական և զինուորական իշխանութիւններուն, մամուլին, զինուորական բարձրագոյն վարժարաններուն ուսանողութեան հրաւէր պիտի ղրկուի յատուկ պատուիրակութիւններով ներկայ գտնուելու»։

◆ «Թան» կ'ըսէ, թէ Հայաստանի կառավարութեան կազմակերպողներէն, որոնք նմանապէս գործադրուէր սահմանադրութիւնը։

«Սա նոր կացութեան մասին՝ սուլթանը, դուրանին վրայ երդուելով, կը յայտարարէ սիրով ընդունիլ սահմանադրական դրութիւնը, սակայն աժենակարևորն է նոր մարդիկ ունենալ գործի գլուխ։

«Ստիպման առեն սահմանադրութիւն վերահաստատող սուլթանը իր սովորութիւնը փոխած չէ, այլ քաղաքականութիւնը։ Եւ այս կերպ փոփոխութիւն մը դիւրին չէ Աբդիւլ Համիդին տարիքը և յատկանիշները ունեցող մարդու մը։ Նաև պէտք է նկատի առնել եւրոպական ազդեցութիւնները։ Եւրոպացւոց շահերը միօրինակ չըլլալով՝ կը գտնուին պետութիւններ, որոնց քաղաքական կամ տնտեսական շահերուն համապատասխան կը թուի նախորդ ռէժիմը. ուստի անոնք իրենց միջոցները ի գործ կը դնեն նախկինը վերահաստատելու, թէև վստահաբար չէ կարելի ըսել, որ այսպէս պիտի ըլլայ, սակայն այս ալ կարելի է»։

ԱՆԳԼԻԱՆ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ

Քաղաքական աշխարհը տենդային դրութեամբ հետևում էր այն խուլ մրցութեան, որ վերջին տարիներս շարունակվում էր երկու կուլտուրական մեծ պետութիւնների —Գերմանիայի և Անգլիայի միջև։

Բրիտանական պետութեան առաջնակարգ դերը համաշխարհային կօնցերտում, քաղաքական ու ֆինանսական խնդիրներում, որ պահպանվում էր իր զօրեղ նաւատորմի ույժով, վաղուց արդէն շարժում էր գերմանական Վիլհելմ կայսրի փառասիրական նախանձը. նա ամեն ջանք գործ էր դնում խլելու այդ համաշխարհային առաջնութեան պատիւը, մի կողմից ուժեղացնելու իր ազդեցութիւնը, իսկ միւս կողմից՝ իր ժողովրդի բարեկեցիկ ապագան ապահովելու համար հեռու շուկաներում, օտար հողի վրա։

Այդ էր մրցութեան գլխաւոր շարժառիթը։

Սակայն մրցել մի այնպիսի ծովային հսկայ պետութեան դէմ, ինչպիսին Անգլիան է, կարող է նա, ով ունի ուժեղ նաւատորմ և ժողովրդական անսպառ հարստութիւն։

Եւ ահա Գերմանիան իր այդ նպատակին հասնելու համար տարէ ցտարի ուժեղացնում է իր նաւատորմը։ Նրա օրինակին հետևում է Անգլիան ևս։

Գերմանիան աւելի է լարում իր ույժերը. դեռ ևս անցեալ տարի նոյեմբերին նրա կառավարութիւնը պահանջեց ռէյխստագից ծովային - պատերազմական նպատակների համար արտակարգ 30,000,000 ռուբլի միայն 1908 թւականի համար և ոչ պակաս՝ քան 200,000,000 ռուբլի յաջորդ 3 տարիների համար։

Թէ որքան ծանր էր երկրի համար լրացնել այդ գումարը, երևում է նրանից, որ կայսերական բիւջէտը անցեալ տարի փակվեց 50,000,000 ռուբլի պարտքով և կառավարութիւնը ստիպված էր եկամուտի նոր աղբիւրներ ստեղծել։

Անգլիան շատ լաւ նկատում էր այդ. անտարբեր վերաբերվել Գերմանիայի այդ ակներև թշնամական ձգտումներին, ի հարկէ, նա չէր կարող, մանաւանդ որ նրանք առաջ էին տարվում անվերջ ինտրիգներով։

Եւ ահա նա ևս լուրջ պատրաստութիւններ է տեսնում ուժեղ հակառակորդի կողմից պատրաստվող սպառնալիքը չէզոքացնելու համար։

Անգլիայի առաջին գործն էր մեկուսացած դրութիւն ստեղծել Գերմանիայի համար և զսպել նրա ագրեսիվ պատրաստութիւնները. այդ նպատակով նա իր համար դաշնակիցներ ընտրեց նրա երկու ուժեղ դրացիներին—Ֆրանսիային և Ռուսաստանին։ Մեկուսացման դրութիւնը հարուած էր Գերմանիայի համար և դրա շնորհիւ լարված յարաբերութիւնները այնքան վատթարացան երկու պետութիւնների միջև, որ պատերազմի ուրուականը արդէն սկսել էր մտահոգութիւն պատճառել շատերին. շատերը բացարձակ կերպով խօսում էին պատերազմի մասին, իսկ կառավարութիւնները զբաղված էին սպառնական ցոյցեր անելով իրար դէմ։

Շարունակել այդ կործանարար մրցութիւնը անհնարին էր։

Անգլիայի ղեկավարող շրջանները այսօր փորձ են անում վերջ տալ այդ անտանելի կացութեանը, Գերմանիայի պատերազմական պատրաստութիւնները չափաւորելու նպատակով։

Ամեն ինչ կատարվում էր վարագոյրի ետևում, սակայն իրականութիւնը դուրս է լողում ինքնին։ Եւ ինչպէս երևում է նշաններից, Էդուարդ թագաւորի տեսակցութիւնը Վիլհելմի ու Ֆրանց Յօվսէփ կայսրի հետ, գլխաւորապէս, այդ նպատակն է ունեցել ի նկատի. այնտեղ քննվել է այն հարցը՝ թէ կարելի՞ է, արդեօք, մեղմացնել անգլօ գերմանական պայքարը։

Այդ տեսակցութիւններից դեռ մի քանի օր չանցած յանկարծ Լօնդօնում մի ծրագիր է մշակվում՝ հիմնելու խոշոր ֆօնդ, աջակցելու ծովային մինիստրութեանը, որպէսզի նա, առանց խախտելու Անգլիայի նօրմալ եկամուտը, հնարաւորութիւն ունենայ չէզոքացնել Գերմանիայի կողմից պատրաստվող սպառնալիքը։

Բայց նախ քան այդ ծրագրի իրագործման գիմելը սկսվում են պաշտօնական բանակցութիւններ Կրօնբերգում և Իշլում նաւատորմի ուժեղացումը սահմանափակելու համար։

Միաժամանակ այդ խնդիրը հերթական է դառնում անգլիական հասարակական խաւերում։

Մինչև իսկ մինիստրական «Westm. Gazette» պաշտօնական թերթը մօտ օրերս հանդէս է եկել մի կօնկրետ առաջարկութեամբ այդ հարցում։ Այդ առաջարկը, որ վերաբերում է ֆօնդի խնդրին, հետևեալ բովանդակութիւնն ունի։ Անգլիական կառավարութիւնը մշակում է նաւաշինութեան մի հսկայական ծրագիր, որը պէտք է իրագործվի 1909—1912 թւականների ընթացքում։ Այդ նպատակով կատարվում է ներքին փոխառութիւն կազմելու մի ֆօնդ, որի միջոցներով ծածկվելու են նաւաշինութեան բոլոր ծախքերը։

«Daily Telegr.» և միւս լրագիրները այդ փոխառութեան գումարը որոշում են 100—125 միլ. ֆ. ստերլինգ (մօտ 1,250,000.000 ռուբլի)։

Եթէ Անգլիայի և Գերմանիայի յարաբերութիւնների միջև դէպի լաւը փոփոխութիւն չը կատարվի, այն ժամանակ անմիջապէս պիտի ձեռնարկվի 1,250,000,000 ռուբլիանոց ֆօնդի կազմելու ծրագրի իրագործման։

Ուրիշ խօսքով, Անգլիան առաջադրում է Գերմանիային մի ուլտիմատում, որի իմաստը հետևեալն է. «Դուք կը մնանկանաք, նաւաշինութեան աւելի ընդարձակ ծրագիր իրագործելու համար միջոցներ չունէք։ Մինչդեռ մենք մի քանի ժամվայ ընթացքում կարող ենք ստեղծել 1—$1^1/_4$ միլիօն

[illegible]

Լ. Դ.

ԱԼԲԱՆԱՑԻՆԵՐԸ

[illegible]

բանացիներէն կողոպտել քրիստոնեաներին։

Սուլթանը միշտ աշխատում էր ալբանացիների բարեկամութիւնը շահել։ Հէնց որ ալբանացիներին դուր չէր գալիս մի որևէ հարկ վճարել, նրանք իսկոյն ապստամբում էին, հեռագրում էին սուլթանին, և սա, իրան շրջապատող բարձրաստիճանաւորների ճնշման տակ, իսկոյն համաձայնում էր զիջանել... Եթէ ալբանացիներին դուր չէր գալիս մի որևէ կայմակամ կամ միւթէսարըֆ, նրանք իսկոյն վռնդում էին նրանց, իսկ կառավարութիւնն էլ շտապում էր նրանց պաշտօնանկութեան կամ մի այլ տեղ փոխադրելու մասին հրաման արձակել։

Տօսկերի հակառակ, հեկերը ոչ մի ազգայնական նպատակ չունեն. Նրանք պահանջում են միայն, որ ազատութիւն տրվի իրանց «շարիաթը» խստութեամբ պահպանելու։ Այն ինչ տօսկերը ցանկանում են լեզուի, ուսումնարանների ազատութիւն ունենալ, իրանց յատուկ իշխանով։ Թէ մի և թէ միւս ցեղերին երիտասարդ թիւրքերը հաւատացնում են, թէ կաշխատեն նրանց տալ բոլոր պահանջած իրաւունքներն ու ազատութիւնները, բայց աւտօնօմիայի մասին չեն էլ կամենում խօսել։ Նրանք օրինակ են բերում բուլգարներին, որոնք համաձայնել են սպասողական դիրք պահպանել մինչև պարլամենտի գումարումը և չը պահանջել աւտօնօմիա, եթէ սահմանադրութիւնը կարդարացնի նրանց յոյսերը։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՀԵՌԱԳՐ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ.

20 օգոստոսի

ՆՈՎՕՉԵՐԿԱՍԿ։ Հանքերի շինութիւնները հրդեհելու մէջ մեղադրվող 39 բանւորներից դատարանը 3 ին դատապարտեց ութ ամսով բանտարկութեան, 1. ին վեց ամսով, իսկ 36. ին արդարացրեց։

ՍԱՄԱՐԱ. Մատակսկի շրջանի Բուգուրսլանսկի գաւառի Սուխարի կոչված ծծմբային տեղերի մօտ պեղումներ կատարելու ժամանակ, հողային բարեկարգիչ մասնաժողովի երկրաչափը երևան հանեց հանքային համ ունեցող ջրի միառատահոս աղբիւր որ յարակցութիւն ունի լճի հետ, որի ջուրը ծծմբային հոտ և բնորոշ, կապտաւուն գոյն ունի։ Ենթադրելով որ հողի շերտերը պարունակում են հանքեր և գուցէ բժշկական ջուր, Նահանգական հողային բարեկարգութեան մասնաժողովը նահանգապետի և պետական կալուածքների տեղական կառավարչի նախագահութեամբ որոշեց խնդրել երկրագործութեան գլխաւոր վարչութիւնից յատուկ մի հմուտ երկրաբան ուղարկել հետազօտելու այդ տեղը։

ՎԻՆՏԷՆ։ Բացվեց պաստօրների համաֆինլանդական համագումարը։ Հերթին դըրված են տեղական եկեղեցական հարցերը։

ՍԻՄՖԵՐՕՊՕԼ։ Փակվեց զէմստվային ցեխաբուժութեան սէզօնը։

ՀԱՅԴԷԼԲԵՐԳ։ Երէկ տեղի ունեցաւ փիլիսօփայութեան միջազգային երրորդ կոնգրէսի հանդիսաւոր բացումը։ Ողջոյնի ճառ արտասանեց պրօֆէսոր Վինդէլբանդտը։

ՎԻԷՆՆԱ։ Գերագոյն դատարանը փոխեց Լվօվի երդուեալների դատարանի դատավճիռը Գալիցիայի փոխարքայի մարդասպան Սիչինսկու վերաբերութեամբ, որ յիշեալ դատավճռի համաձայն կախվելու էր, և յանձնեց գործը վերստին քննելու, նկատի առնելով Սիչինսկու մտաւոր ընդունակութիւնները և հոգեկան արտայայտութիւնները։

ԲԵՐԼԻՆ։ Պաշտօնական շրջաններում հետեւեալ մեկնութիւնն են տալիս այն հաղորդագրութեանը, որ երևաց օգոստոսի 19-ին «Nord. Staut.» ում Մարօկկօյի հարցի մասին։ Հաղորդագրութիւնը ցոյց չէ տալիս, որ Գերմանիան մտադիր է գործել Ալժէզիրասի արձանագրութիւնները ստորագրող պետութիւններից անկախ։ Գերմանիան ցանկանում է գործել միացած պայմանադիր պետութիւնների համաձայնութեամբ և ձըգտում է շուտափոյթ կարգ ու կանօն մտցրնել Մարօկկօյում, և կարծում է, որ հրատարակված հաղորդագրութիւնը կարագացնէ Ֆրանսիայի պահանջների հրատարակութիւնը և կը դրդէ Մուլէյ Հաֆիդին երևան հանել իր մտադրութիւնները։ Նախաձեռնութիւն վերցնելով մարօկկեան հարցում, Գերմանիան գիտէ, որ միւս պետութիւնները ցանկանում են, որ հարցը շուտով լուծումն ստանայ։ Գերմանական մամուլը հաւանում է կառավարութեան գործողութիւններին։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Ե. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ
Հիմնված 1880 թ.
(Դուկիա, Վօրօնցովի արձանի հանդէպ)
Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից
ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ

Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վեներական (սիֆիլիս) հ.։

Կ. Մ. ՉԻԿՕՎԱՆԻ—$9^1/_2$—10 ժ. ողջէի ներքին և նեարդային։

Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆՑ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.։

Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.։

Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներակ., վիրաբուժութեան և միզասեռ.

Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.։

Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ—1—$1^1/_2$ ժ. ներքին և երեխայոց հ.։

ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ Ա. Ի. ՇՉԵՐԲԻՆԻՆԱ—$1^1/_2$—2 ժ. մանկաբարձութեան։

Գ. Ե. ԳՈՒՐԳԵՆՕՎ—12—$12^1/_2$ ժ. կանանց և մանկաբարձութեան։

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

Ի. Ֆ. ՄԱՐՑԻՇԵՎՍԿԻ—$5^1/_2$—$6^1/_2$ ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.։

Ա. Ե. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ—6—7 ժ. վիրաբուժ.,

Վճարը 50 կ.։ Չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան

Յ.Ֆ.Դեսլեր ընկերական
գրասենեակը Պետերբուրգում
Невскій 164, Телегр. адр. „Тexдеслеръ".
Ամենաէժան աղբիւր ձեռք բերելու նոր և գործածութեան մէջ սակաւ եղող մեքենաներ, պլիտներ, լօկօմօբիլներ, կէր. և նաւթի ու գազի շարժիչներ, մտօրային մակոյկներ, շոգենաւեր և մետալներ։
Պահանջեցէք ճախահաշուեներ.
(18, 22, 25, յուլ. 1, 11, 21, 30, օգ. 10, 20, 30) 10—9

ԲԺԻՇԿ
Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ
Ներքին և երեխայոց հիւանդութիւններ, առանձնապէս ստամոքսի և աղիքների հիւանդութիւններ։
Հիւանդների ընդունելութիւնը։ } 12—1 առաւօտ. 5—6 երեկոյեան
Միքայէլեան փող., № 36, տ. Չավճանիձէի։
100—5

Նուխի Հայոց ս. Մեսրոպեան երկդասեան երկսեռ դպրոցի համար հարկաւոր է աւագ ուսուցիչ 700 րուբլի ռոճիկով, ծառայ, բնակարան, վառելիք, և լոյս։ Ուսուցչուհի գիմնազիաւարտ և ուսուցիչ թեմական դպրոց աւարտած։ Վ. րչինները պայմանների մասին պէտք է դիմեն մինչև ամսիս 25. ը՝ Нуxа, священнику А. Фалчіанцу.
Նախագահ հոգաբարձութեան՝
Վաղարշակ քահ. Ծոտանեանց։
(17, 20, 22, 24, 26) 5—3

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Բագուի Հայոց Կուլտուր. Միութեան

I

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ

1. Ժողովրդական գրադարան
№ 1. Վիլհէլմ Տէլլ 5 կ.
№ 2. Ցրինի 5 կ.
№ 3. Թէ ինչպէս պէտք է հիմնել վարկային ընկերութիւններ 5 կ.
№ 4. Բամբակի մշակութիւնը 3 կ.
№ 6. Կոռակ 5 կ.
2. Պատանեկական գրադարան
№ 1. Անգլուխ ձիաւորը հեղ. Մայն Րիդի I. մաս 30 կ.
№ 2. » » I. » 30 կ.
№ 3. » » II. » 30 կ.
№ 5. » » III. » 30 կ.
№ 4. Գրանտ նաւապետի որդիքը հեղ. Ժիւլ Վէրնի I մաս 30 կ.
№ 6. Գրանտ նաւապետի որդիքը հեղ. Ժիւլ Վէրնի I մաս 30 կ.
№ 7. Շէրլօկ Հօլմսի արկածներից. ուշացած վրէժխնդրութիւնը ա. մ. 30 կ.
№ 8 Նոյնը բ. մ. 30 կ.
№ 9 Գրանտ նաւապետի որդիքը հեղ. Ժիւլ-Վէրնի II մաս 30 կ.
№ 10 Նոյնը III մաս 30 կ.
3. Դասագրքեր
№. 1. Խրեստոմատիա Ս. Մանդինեանի II գիրք 75 կ.
4. Պատմական գրադարան
№ 1. Դիւան հայոց պատմութեան Գիւտ ա. ք. Աղանեանի 4 ր.—
5. Բանաստեղծական գրադարան
№ 1. Յով. Յովհաննիսեանի բանաստեղծութիւնները 1 ր. 50 կ.
6. Գեղարուեստական գրադարան
№ Վէրք Հայաստանի հեղ. Խ. Աբովեանի 50 կ.

II

Լոյս են տեսել և ՄԻՈՒԹԵԱՆ հրատարակած հետեւեալ գրքերը
1. Վարկային ընկ. կանօնադրութ. 30 կ.
2. Голодъ. Զաւարեանի 30 կ.
3. Կանօնագիր գիւղական կամ ընկերական շտեմարան-գանձարանի Ս. Զաւարեանի 2 կ.

III

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ հրատարակութեամբ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԻ ՇՈՒՏՈՎ
1. Ժողովրդական գրադարան
Գործնական շերամապահ. գինն է 5 կ.
2. Մանկական գրադարան
№ 1 Կօշիկ հագնող կատուն
Շարունակվում է բաժանորդագրութիւն «ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ»
Բագու 5 ր.
Ուրիշ քաղաքները 6 ր.
Արտասահման 22 ֆր. կամ 8 ր.
Իւրաքանչիւր գրքի գինն է 30 կ.
Դիմել՝ Контора Бакинск. Армянск. Культурнаго Союза, Красноводская ул. д. И. Д. Адамова. Баку. 10—4

«Մշակի» յայտարարութիւններից օգտվողներին առաջարկվում է պատուէրներ տուած ժամանակ յիշատակել լրագրի անունը և համարը։

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ՀՈԳԵՒՈՐ ԴՊՐՈՑԻ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ
սրանով յայտարարում է, որ առաջիկայ ուսումնական տարում նոր աշակերտների ընդունելութիւն կարող է լինել միայն IV եւ VI դասարաններում։ Նորեկները խնդրի հետ պէտք է ներկայացնեն ծննդեան (իսկական) և ծաղկի վկայականներ։ Դպրոցիս վերաքննութիւններ սկսվելու են օգոստոսի 25-ին։ Միւս ստորին և բարձր դասարանների համար տրված խնդիրները ազատ տեղ չը լինելու պատճառով կը մնան անհետեւանք։
(10, 17, 22) 814. 3—3

Վառ. եւ Սռ. Սմբատեանների
Միջնակարգ դպրոցների երկսեռ երեխաների նախապատրաստական ուսումնարանում (Ռօստովից Դ/վ) ընդունելութիւնները սկսված են։ Բնակարանը համապատասխանում է առողջապահական բոլոր պահանջներին։ Դասերը սկսվում են 1. ին սեպտեմբերի։ Կայ երկու գիշերօթիկի տեղ։
Սօլօլակ, փողոց Պասկեվիչի, № 13.
(չ. ու. չ) 10—2

Գայիանեան Օրիորդաց Դպրոցի Հոգաբարձութիւնը
յայտնում է ի գիտութիւն հասարակութեան, որ իր խնամքին յանձնված դպրոցում ազատ տեղեր կան հետեւեալ դասարաններում.—Առաջին (I տարի ուսման) և Երկրորդ (II տ. ուսմ.) պատրաստական դասարաններում. Առաջին (IV տ, ուսմ.) և Երկրորդ հիմնական և զուգընթաց դասարաններում (VI տ. ուսմ.)։
Համաձայն ծխական ժողովի որոշման ուսման վճար նշանակված է Առաջին պատր. դասարանում տարեկան 40 (քառասուն) րուբլի, միացած դասարաններում 35 րուբլի։ Այս տարի ՁՐԻԱՎԱՐԺ աշակերտուհիների ընդունելութիւն չը կայ, որովհետև դպրոցիս ձրիավարժ աշակերտուհիների թիւր որոշված քանակից աւելն անցած է։
Խնդիրներ ընդունվում են ամսի 23 ից ամեն օր առաւօտեան ժամը 9—$1^1/_2$ ժ. դպրոցի գրասենեակում։ (Պասկեվիչի փողոց № 13)։
Նոր ընդունվող աշակերտուհիների քննութիւնները նշանակված են օգոստոսի 27-ից։
Նախագահ հոգաբարձութեան՝ Հ. Առաքելեան
(22, 24, 26) ապ. 3—1

Բագուի Հայոց Կուլտուրական Միութեան Հրատարակչական Մասնաճիւղը
սրանով յայտարարում է, որ նշանակել է հինգ մրցանակ, իւրաքանչիւրը յիսուն րուբլու արժողութեամբ, հայոց պատմութիւնից ամենայաջող գրուացներ (էպիզօդներ) գրողներին։ Մրցանակները կը տրվեն այն հեղինակներին, որ կարող կը լինեն բաւարարութիւն տալ հետեւեալ պահանջներին.
1) Իւրաքանչիւր գրուածք 16—32 փոքրադիր երեսներից աւելի ծաւալ չը պիտի ունենայ.
2) Գրուածները պիտի պատմված լինեն հանրամատչելի ժողովրդական լեզուով և կենդանի—գեղարուեստական ոճով.
3) Պիտի բովանդակեն հետեւեալ շրջանները.
ա. Դաւիթ բէգի շրջանը և Դաւիթ բէգ
բ. Վարդան Մամիկոնեան և Վարդանանց պատերազմ
գ. Գագիկ Բ. և Անիի կործանումը
դ. Գայլ Վահան
ե. Տիգրան Մեծ
4) Գրուածքները պիտի ուղարկվեն մասնաճիւղին մինչև սոյն տարվայ դեկտ. 1-ը, իսկ վճիռը վերջնականապէս կը կայանայ 1909 թ. յունվարի 1 ին։
Ընտրված գրուածները տպագրութեան կը տրվեն իւրաքանչիւրից 3500—5000 օրինակ, որոնց հեղինակները բացի որոշված 50 ր. մրցանակից կը ստանան և տպագրված գրքերից $10^0/_0$։ Գրքերին արժէք նշանակելու իրաւունքը վերապահվում է Մասնաճիւղին, նոյնպէս և նրան է վերապահվում նրանց երկրորդ, երրորդ և հետեւեալ տպագրութեանց իրաւունքը։
Իւրաքանչիւր հեղինակ իր հեղինակութիւնը պիտի ուղարկի որոշ ծածկանունով, իսկ իր իսկական անունը, ազգանունը և մանրամասն հասցէն կուղարկի փակ ծրարով՝ վրան մակագրած իր ծածկանունը։ Փակ ծրարը կը բացվի գրուածքները քննութեան ենթարկելուց յետոյ։
Հաւանութեան չարժանացած գրուածքները յետ կը դարձվին հեղինակներին։
Գրուածքները ուղարկել հետեւեալ հասցէով՝ Баку, Красноводская, Контора Армянскаго Культурнаго Союза, Секція Издательская. (ու.) 3-2

ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐ և 62 առարկաներ

ՀԱՐԿԱՒՈՐ ՉԷ, այլ ԲԵՐԵԼ ՏՈՒԷՔ!
ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐԻ ՄՈՍԿՎԱՅԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՊԱՀԵՍՏԸ

Ուղարկում է { 1 ժամացոյց և նրա հետ 62 առարկայ } միայն 6 ր. 50 կ.

ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐ բաց՝ տղամարդկանց կամ կանանց՝ անգլիական պողպատից։ Ռեմօնտուար։ Մեխանիզմը ամուր աշխատութիւն է և հաւաքված արտասահմանեան վարպետների ձեռքով։ Ժամացոյցի ճշտութիւնը ստուգված է, որի մասին երաշխաւորութիւն է տրվում։ 1) Մօդային շղթայ տղամարդի կամ կանանց պարանոցի համար. 2) Շքեղ արտասահմանեան բրէլօկ. 3) Գրպանի ամերիկական ծալվող մկրատ. 4) Ճանապարհորդական գրպանի թանաքաման. 5—6) Ծալվող գործիք մատիտով և գրչով. 7—31) 25 թերթ շքեղ պօստի թուղթ. 32—56) 25 նոյնպիսի ծրար. 57) Քսակ սաղի կաշուից բաժանմունքներով զանազան դրամների համար և 58—62) Գարնիտուր բաղկացած 3 կրծքի և 2 թեքի կոճակներից շքեղ ձևի, որոնց համար մենք բազմաթիւ շնորհակալութիւններ ստացանք։ Գարնիտուրը առանձին վաճառքով արժէ 2 ր. 50 կ.։

Ուրեմն, դուք 6 ր. 50 կոպէկով ստանում էք 63 շատ հարկաւոր առարկաներ։ Բոլոր այդ իրերը փակ ժամացոյցի հետ 7 ր. 50 կ., իսկ արծաթէ խուլ ժամացոյցի հետ ուղարկվում են 13 ր. 50 կոպէկով։

Արկղի մեջ դարսելը՝ ձրիաբար։ Կատարումը՝ ճշտութեամբ։ Ուղարկվում է վերադիր վճարով։

Առաքման համար պէտք է աւելացնել Եւրոպ. Ռուսաստ.—50 կ., իսկ Ասիական—75 կոպ.։

Լիակատար երաշխաւորութիւն ապրանքի լաւ որակութեան համար

Պատուէրներն ուղղել՝ Московскому Центральному Складу Часовъ. Москва, д. Виноградова, № 126.

Յ. Գ. Կանխավճար ուղարկողներին, դրամով կամ մարկաներով, ուղարկվում է ձրի իբրև պրէմիա 10 բաց նամակներ, շքեղ կերպով պատրաստված իւղային ներկերով։

Խնդրում ենք չը խառնել Վարշավայի ֆիրմաների հետ։

(ու. 20—5

ՓՈՂ 100—200 րուբլի ՓՈՂ
ամսական կարող է ունենալ իւրաքանչիւրը։ Պաշտօնը, զբաղմունքը, նոյնպէս և որևէ տեղ բնակչութիւն ունենալը արգելք չեն լինում։ Ոչ մի դրամագլուխ ունենալ հարկաւոր չէ։ Մանրամասնութիւնները հաղորդվում են անյապաղ և առանց վարձատրութեան։
Հասցէագրել՝ г. Москва, Почт. ящ. 754.
(ու.) 20—5